

Jugoslovensko Sokolstvo

Bratu Čedi Miliću Mostar

Ono, što se u našem Sokolstvu uhvatilo u koštac, jeste gledanje plemensko i gledanje jugoslovensko. Takmaci su često preobučeni, skriveni, biju se sa spuštenim vizirom. U tome ne leži neka sokolska specifičnost, nego je to metoda opća. Sokolsko polje je samo jedna vidna, ograničena arena, i u njoj se odigrava određeni pokušaj, ma da je u tome, kao u klici, već zadana bit onoga što dolazi.

Bit je velika i jasna borba svih snaga naših do odluke. Ono, od čega stradamo, leži u faktu, da jugoslovensko gledanje nije staloženo, precizirano, jasno, da nije čisto! Osim toga ono postaje, biva, stvara se! Koliko god je još udaljeno od gotovog ideala, ono je ipak tu, jača se, raste, i po količini, i po kakvoći. Sa malo hrabrosti i vedrine svi to na sebi opažamo.

Neodređenost jugoslovenskog gledanja, te njegovo postajanje, dovodi do obmane, da jugoslovensko gledanje može da bude onako, kako kogod to sebi, po ovoj ili onoj logici, predstavi. I ta obmana prouzrokuje prvu i osnovnu zbrku pojmova. Nema sumnje da svi imaju pravo i da su dužni surađivati na izgradnji jugoslovenskog gledanja. Ali ako je potreban bezbroj ruku, opasan je bezbroj pravaca.

Postoje u glaynom dva lažna jugoslovenska gledanja. To su plemenska gledanja, ogrnuta samo u jugoslovensku kožu. Jedno je plemenska agresivnost, drugo je plemenska odbrana; jednome je „jugoslovensko“ samo način progutanja, zadobijanja, podjarmljivanja drugoga plemenskoga, uništenja drugih plemenskih varijacija sa potpunom pobedom jedne; drugome je „jugoslovensko“ način odupiranja, otpora, održanja svoga plemenskoga, sačuvanja od propasti.

Kraj prirodnosti svake borbe ova utakmica ima samo prividan cilj odluke. U stvari se dešava jedno mrtvo trošenje snaga u međusobno slabljenje, i što je još gore, u slabljenje opće,

M. F.

slabljenje celoga. I tako zamršaj svih nejugoslovenskih snaga, ako tome dodamo otvorene plemenske neprijatelje, postaje velikim, tragičnim i teškim, i dvojako mračnim, i jer sve vezuje, i jer ništa ne odlučuje.

Situacija je dakle ovakova: na jednoj strani slabo još, ali pravo jugoslovensko gledanje, upravo kao patuljak jedan prema ogromnim divovima plemenskim. Sad, da razumemo kako je to u Sokolstvu, imamo samo da dimenzije protivnika više izjednačimo i u opće približimo; u Sokolstvu su suparnici jednaki, na jednoj strani jugoslovensko gledanje, a na drugoj sva plemenska gledanja zajedno, i jedno balansira drugo. To je momentano.

Ali ima tu u Sokolstvu opet nečega zanimljivoga: pre svega nigde, i niti u jednoj organizaciji nije jugoslovensko gledanje toliko određeno, precizirano, jasno i čvrsto, i može lako da se tvrdi, da je jedino sokolska jugoslovenska ideologija svršena i gotova; — s druge strane opet unutrašnja sokolska borba, kolikogod je prenešena spolja, kolikogod je delom i prvobitna, jeste, ostaje i mora ipak da bude samo sokolska borba, t. j. svi borci imaju neke karakteristike zajedničke, jednake i slične, kako to općim sokolskim načelima odgovara.

Ma da se dakle u Sokolstvu uhvatila u koštac oba gledanja, plemensko i jugoslovensko, imamo u Sokolstvu možda najviše obezbeđenja i osiguranja, da će do konačne odluke da dođe, i da će odluka doneti pobjedu jugoslovenskom gledanju. A za to — pored ostaloga — govori najviše život sokolski od kraja god. 1918. do danas. Jer u tome životu imamo upravo jedan niz događaja, što idu u prilog jedino gledanju jugoslovenskom.

Po našem mišljenju u Sokolstvu će pobediti jugoslovensko gledanje, i pokazaće se, kao na slici, kako će to i kojim načinom u opće da bude. Pre svega objasniće se i objavit će što je to jugoslovensko gledanje, što je to Jugoslovenstvo! Nakon bistrog i jasnog ideološkog procesa, prosti će i obični život da svrši svoje.

U jugoslovenskom gledanju radi se o tome, kako da se iz tri plemenska elementa sastavi, spoji i zbude jedno! Sva tri elementa ne mogu da se kao celine održe, isto tako, kao što se celina općega ne može da zamisli bez bitnog delovanja makar i jednoga od troje. Ovaj prividni paradoks može jedino da se reši tako, da se odabiranjem najboljega, najplemenitijega i najljepšega, od sva tri pretpostavljena elementa, uzmu delovi za

građu. Da bi pak prave vrednosti dobroga, plemenitoga i lepoga izašle na vidik, imaju prvo da se oslobode i razdvoje od svega specifično plemenskoga, tradicijsalnoga, uobičajenoga, od svega spoljašnjega i potpuno nebitnoga.

Jedna, pa i najmanja, uspešnost efekta odabiranja zahteva provođenje izmešanja svih elemenata, dakle obaranja svih razdeljenja, svih ograda i brana, traži živo kretanje i kontakt, dotecaj, ište jedno realno jedinstvo, mehaničko jedinstvo svih delova, i ne može da se zamisli drugačije, nego da se ostvare uslovi jednoga životnoga eksperimenta, pa makar za prvi mah i na silu. Dakle jugoslovensko gledanje hoće odabiranje, ali ne kao teoriju, nego kao pravi život sa svima posledicama i prilikama, kao nešto što odmah mora i da bude, i što je tu.

Svršenim ujedinjavanjem i mešanjem dobija odabiranje jedinu mogućnost delovanja. Ako o Sokolstvu govorimo, onda treba još da kažemo, da se u ujedinjenom i izmešanom sokolskom društvu odabiranje može da odnosi jedino na osobine sokolske, pa da je tip jugoslovenskog Sokola onaj, koji iz borbe izađe po svemu najjače i najbolje sokolski.

Time je dovoljno iscrpno karakterisano naše jugoslovensko gledanje. I ono je bilo podlogom cele akcije naše što je započela krajem 1918. godine u Zagrebu, i završava se letimično danas u obliku jednog preseka. Mi smo svesno i bez ikakove bojazni sprovedi i utvrdili ujedinjenje i izmešanje svih delova u jedno. I sada se vodi borba! Ona je dobra, dokle je u ujedinjenoj i izmešanoj celini!

Pa zato imamo, i uvereni smo da imamo dve glavne dužnosti. Prva je očuvati i održati ujedinjenje i izmešanje celog sokolskog društva, i pod svaku cenu. Tu je u glavnom sve gotovo, i osigurači su na svom mestu. To je Jugoslovenski Sokolski Savez. Druga je dužnost dati unutrašnjoj utakmici karakter sokolski.

A i to stoji prilično dobro, možda više po slučaju, nego po svesti. Slučaj je u ovome: sa osveženjem i živošću, što je početkom prošle godine našom inicijativom dato Sokolstvu, pojavila se jedna lepa i jaka težnja za reformom Sokolstva, a osobito za promicanjem cilja njegovog sa nacionalnoga na socijalno polje, te za fundamentalnim pretresanjem svih starih i osveštanih dogma sokolskih, a osobito obzirom na našu slobodnu

državu. Ova reformatorska struja probudila je odmah konservativnu struju. U kratko time se ostalo na pravom sokolskom megdanu. Pa ma da je to megdan, koristan je zato, što je svemu dao jedno dublje značenje sokolsko.

Za sve ovo posmatranje potrebno je jedno izvesno udaljenje od svega lokalnoga, maloga, dnevnoga i prolaznoga. Najposle za borce nema observacije! Oni mogu da budu kadgoda više ili manje oduševljeni, sveži, odmorni i jaki, ponositi, kadgod opet slabi, očajni, umorni. Sve to ne menja na glavnome bašjništa. Čak i doživljenje jednog uspeha i jedne odlučne pobede danas, više mora da leži unutra, u preobraženom i novom bratu našem.

Zagreb, 19. V. 1921.

Dr. Laza Popović

II. Pokrajinski Slet u Osijeku

Braćo, sestre, sugradani!

Na Vidov-dan ove godine priređuje Jugoslovenski Sokolski Savez

Pokrajinski Slet u Osijeku.

Još nas samo nekoliko nedelja dele od dana, kada će u Osijek pohrliti na hiljade Sokolova i Sokolica, da složno proslave veliko sokolsko slavlje, da proslave pobjedu jedinstva i slobode.

Na tom Sletu učestvovati će obligatno osam Sokolskih Župa, i to Sokolske Župe: Zagreb, Belovar, Banjaluka, Tuzla, Beograd, Novi Sad, Maribor i Osijek.

Osim ovih Župa, koje će u punom broju na Sletu učestvovati, sastati će se u Osijeku sokolska braća i sestre iz sviju krajeva naše ujedinjene i oslobođene otadžbine. Doći će junačka braća sa obala Drine i Morave, iz ponosne Bosne i Hercegovine, ravne Vojvodine, doći će sa obala Dalmacije, iz Slovenačkih krajeva, iz Hrvatske i Slavonije.

Svi će ti Sokoli i Sokolice u Osijeku nastupiti pod jednim vodstvom Jugoslovenskog Sokolskog Saveza, da dokažu, kako je Sokolska Misao neodjeljiva od misli jedinstva narodnog i jedinstva državnog.

Češki Sokolski Savez, kolijevka našega Sokolstva poslati će na Osječki Slet veliko i brojno izaslanstvo.

Francuski Savez Gimnasta poslati će na Slet uzorno odelenje, koje će na vježbalištu naročito tačkom istupiti.

U tri dana obdržavati će se na Sletskom vježbalištu velike javne vježbe, na kojima će nastupiti do 3000 vježbača i vježbačica, vršit će se natjecanja, na kojima će se natjecati Sokoli sviju naših sokolskih društava.

Da dani Sleta budu uveličani još naročitim priredbama, prirediti će se izložba poljoprivredna, obrtna i umjetnička.

Braćo, sestre, sugrađani!

Sokolskom Sletu u Osijeku nije samo svrha, da priredi sjajnu javnu vježbu, ili junačko natjecanje sokolskih mišica. To je samo oblik, u kojem će se snaga sokolska da očituje.

Ali svijest sokolska treba da se očituje u snažnoj narodnoj manifestaciji, koja treba da u Osijeku покаže životnu snagu narodne ideje naše.

Narodna ideja u smislu potpunog jединства, u duhu demokratizma, treba da sokolskim nastupanjem u Osijeku izvoјšti pobjedu.

Naša je dužnost, da pripravimo toј pobjedi put.

Sokolski Slet nije samo sokolsko slavlje. U Osijeku ima Slet mnogo veće značenje. Za cijeli grad i okolinu znači Slet veliku borbu za nacionalnu ideju. Osijek je sada na domaku državne granice, ugrožen je od mnoštva stranog i doseljenog elementa. Sokolskim Sletom treba da se ispolji pravi slavenski karakter grada.

Sokolstvo je preuzelo tešku zadaću, da to sprovede.

Sokolstvo treba da spasi narodnu stvar u Osijeku.

Sokolska Župa u Osijeku, koja je preuzela dužnost sviju priprema za Slet, preuzela je time najtežu zadaću.

Maleni Maribor, na samoj njemačkoј granici, priredio je prošle godine Slet, koji će uvijek ostati u divnoj uspomeni i Sokolstvu i građanstvu. Zar da Osijek ne bude jednak drugim našim gradovima?

Osijek ne smije da zaostane, Sokolski Slet u Osijeku mora da uspije kao potpuna, zdrava, i snažna pobjeda.

Braćo, sestre, sugrađani!

Materijalne žrtve, koje Slet potražuje velike su, vrlo velike. Priredba Sleta uopšte, vježbališta, ukonačenje i prehrana Sokolova i gostiju stajati će prema današnjim prilikama ogromne svote.

Mnogi naši zavodi odazvali su se već našem pozivu i darovali u sletske svrhe oveće iznose. Mnogi mogućnici položili su svoj doprinos iz patriotskog osjećaja dužnosti.

Imena tih zavoda i rodoljuba publikujemo na drugom mestu.

Ali na žalost još uvijek nije dosta.

Apelujemo stoga na svu našu patriotsku javnost, da po mogućnosti doprinese svoju pripomoć za sletske svrhe.

Apelujemo na sve naše banke, novčane zavode, vjeresijske zavode, da Sokolski Slet pripomognu većim iznosima.

Apelujemo na sva industrijska preduzeća, da i ona svoj doprinos sletskoj stvari poklone.

Apelujemo na sve privatnike, koji god patriotski osjećaju, da nam svaki po svojoj mogućnosti pošalje svoj doprinos za Slet. Svaki neka u svom krugu poradi, sabire što više priloga, svaki neka se sjeti, da je uspjeh Sleta — uspjeh narodne stvari u Osijeku.

Patriotska je dužnost svakoga, da omogući uspjeh Sleta.

Sjetite se Sokolskog Sleta na svim priredbama, svim slavama, svim zabavama!

Sabirajte doprinose za II. pokrajinski Slet u Osijeku.

Sletski Centralni Odbor.

Значење Соколског Слета у Осијеку

Већ су стари Грци имали схваћања и разумијевања за важност тјеловјежбе по развој и здравље човјека. Но они су ишли само за постигнућем лијепих и савршених облика тијела, што доказују дивни кипови из онога времена. Данашње Соколство узело је себи као главни циљ много идеалнију задаћу. Оно не жели усавршивати

само лијепо и здраво тијело, него и васпитати дух и сачувати у оваком тијелу морал и чистоћу. Соколу је дакле главни циљ и задаћа подизање моралне и тјелесне снаге народа и васпитање његово у духу националном и демократском.

Соколска мисао као таква не може да буде јачање тијела, или само јачање духа; она је хармонијско васпитање и душе и тијела, она дакле васпитава морално, социјално, интелектуално и физички.

Соколска мисао и уопће сам Сокол уско је везан са психом народа и народом самим. Он је у славенских народа никао од жеље за слободнијим животом, и узео као симбол „сивог Сокола“, који не чучи, не повлачи се блатом и не трчкара по земљи, он — како каже др. Прохаска — лети, јер у њега је полетна мисао, узносити осјећај, велика трагична поза.

Сокол је основан најприје у Чешкој год. 1862., од доктора Мирослава Тирша и Јиндржика Фигнера. Они већ јасно говоре о потреби васпитања духа и тијела. и осуђују свако такозвано „Турнерство“. Чески Сокол врши зато од свога постанка до данас све велике задатке у држави и народу.

На територију данашње наше краљевине била су прије рата 3 Соколска Савеза: Савез хрватски, Савез словеначки, Савез српски.

После толико борба, патња, робовања и крви, угледали смо и ми своје ослобођење. Доживјели смо час, кад можемо без погибли, слободни и јаки да пружимо руку било Србину, било Хрвату или Словенцу и са поносом да кажемо цијелом свијету: браћа смо једне крви, једни смо, једна смо држава, један народ.

Јест, сада смо слободни, сјајни и чисти као сунце, ми Хрвати, Срби и Словенци — ми Соколи. Наша је сада задаћа ово јединство учврстити, васпитати народ у овом духу, будити у народу нову, помлађену, снажну националну свијест јединства.

Ову истину јединства показали смо ми Соколи најљепше кад смо се равно 550 година после косовске трагедије скупили на Видовдан год. 1919. на Соколском

Сабору у Новом Саду, да тамо отворено спроведемо уједињење свију поменутих Соколских Савеза у један јединствени Југословенски Соколски Савез.

Другу годишњицу тог уједињења прославит ће Соколи великим Покрајинским Слетом у Осијеку. И овде, у овом прилично однарођеном граду показати ћемо, што смо и што можемо. Осјечке прилике су врло тужне! За вријеме рата све је било одушевљено за јединство, а сада? Како је нажалост брзо прешао ентузијазам првих дана да уступи мјесто крајњем индиферентизму, странчарству, мржњи појединих класа, племена и вјера. Једино је Соколство, које се издиже изнад свега тога, да покаже како му је далеко и непознато свако странчарство, све племенске и вјерске разлике. Њему је само на уму јединство и потпуна демократија. Ту лијепу идеју ћемо ми Соколи да манифестујемо у Осијеку на Видовдан. Нека виде Осјечани, и наши и однарођени и туђинци, да има људи, који нису презрели свој језик, своју нацију, који су кроз стољетну борбу сачували савјест чисту и просту од сваке примјесе злобе и мржње, који су сачували језик својих предака, највеће и најтрајније благо једнога народа. Ми ћемо у Осијеку да се састанемо на хиљаде Соколова и Соколица из кршне Шумадије, поносне Босне, Херцеговине земље, врлетне Далмације, равне Војводине, лијепе Хрватске и Словоније.

Показати ћемо, да у нас има национална одушевљења, показати ћемо, да у нас тече крв Марка Краљевића, крв Зрињских, а плод те крви не може да сатре ни бура ни вјетар, ми остајемо поносни и горди, као врлети које плаче наша модра Адрија.

То ми очекујемо од Видовдана. Колико жеља, колико чежња родило се у срцу толиких Соколова и Соколица, не би ли можда овај Слет значио коначну побједу Соколске Идеје? Не би ли можда овде Соколи за увјек раширили своја крила и закрилили њима хиљаде и хиљаде, које не желе да се повлаче по блату и калу, него хоће да се уздигну над све нискости овога живота и да попут Сокола запливају у модре висине, гдје столује правда, гдје влада братство и љубав!

Можда ће ова велика манифестација Соколске Идеје баш у Осијеку, толико отуђеном граду, побједити; можда ће привести у наше коло људе који до данас нису Соколства право схватили и разумјели, но који ће га на Видовдан видјети у потпуној његовој величини, разумјети и — заволити. Јер тко га потпуно упозна и разумије, мора да га заволи.

Поносно и са пуно самопоуздања чекамо тај велики и значајни дан, у који ће се јата крепких Соколова и Соколица спустити над градом Осијеком, да у њег унесу живота, свјезине, младости и полета, од кога ће задрхтати сви они, који не вјерују у наш животу нашу будућност.

Сјећамо се написа на улазу силног вјежбалишта VI. Свесоколског Слета у Прагу, па громко кличемо

Били смо и бити ћемо.

I. Sokolski Slet Župe u Mostaru

Ideja Sokolstva koja u poslednje vreme počinje obuhvatiti sve jače dimenzije u pokrajinama našega Kraljevstva, osniva se na podlozi pozitivnoga rada i nacionalnoga jačanja. Njeno praktično naličje, u današnjem smislu reči, indentifikuje se sa radom pregalaštva i borbenosti našega naroda, koji je pokazao dovoljno otporne snage i smisla za samostalan život; njeno lice odgovara potpuno održavanju i očuvanju stečenih sloboda za koje se neosporno borila najžešće i Ideja Sokolstva. Ideja Sokolstva ponikla je u nas iz slobodnjačkih i buntovnih glava onih junaka koji su od Karadjordja, Hercegovačke Bune i nacionalističkih omladinskih pokreta u Hrvatskoj pa sve do danas krv prolevali za slobodu, trunuli po tamnicama i organizovali reakciju protiv nasilničke vlade.

I Mostar, sokolski, slobodoumni i individualistički Mostar hoće da, posle svoga skromnoga rada na tom polju, sazove na svoje ognjište sve Sokole i sve prijatelje Sokolske Ideje: hoće da priredi Slet svoje Župe na 4. i 5. juna o. g. Sa predratnim svojim podvizima i pregalaštvom, čvrstom organizacijom i nesumnjivom solidnom spremom, sa patriotskim delovanjem svojih članova, koji su bili u neprekidnoj vezi sa

našim oslobodilačkim Pijemontom, i koji su podržavali silni razmah nacionalističkog Mostara, Mostarski Soko je dokumentovao još pre, kao niko, koliko ima volje i smisla za daljnji rad i napredak. Hercegovina, do juče zemlja zavadjenih Hrvata katolika i Srba pravoslavnih, danas je naročito obvezana da proširi svoju blagotvornu akciju i da je sprovede u jedno lepo korisno delo. Jer Sokolstvo, poglavito u pokrajinama gde se ukrštavaju dva mentaliteta, gde su se do malo pre borile dve divergentne ideje, ide uporedo sa državotvornim izgradjivanjem svih naših pokreta; jer Sokolska Ideja je negiranje svega štetnoga, antidržavnoga i antinacionalnoga.

Slet Mostarske Sokolske Župe, kojoj pripadaju osim cele Hercegovine, južne Dalmacije sa Dubrovnikom i Boka Kotorska, biće redak događaj u analizama grada Mostara; biće, još više, jedna potvrda da Mostar ima svoj sokolsko nacionalistički individualitet sa svim atributima plemenske tolerancije, bratstva i državljanske razboritosti.

Mostarski Soko počinje razvijati svoja krila. Ali taj poklič u slobodi neće odjeknuti iz grla samih Sokola, jer i gradjani Mostara hoće Sokolski Slet na svome ognjištu; hoće da zagrele svoju jednokrvnu braću drugih vera na svom gnezdu, koga je sazidala tradicionalna hercegovačka težnja za okupljanjem svoga plemena u slobodi. Gradjani grada Mostara su se naročito zauzeli da ovaj slet ispane što svečanije, i oni su medjusobno stvorili sedam raznih sekcija koje, svaka u svom delokrugu, rade na pripravljanju sleta.

Čast ovome sletu čini pokroviteljstvo Djenerala Živojina Pavlovića, Komandanta Jadranske Divizije, koji je kao Soko, u oduševljenju za tom idejom dao na raspolaganje sva pomoćna sredstva koja mogu pridoneti da slet ispane što lepše.

Na sletu će pored još nenajavljenih vežbača sudelovati 500 Sokola-vežbača, muškog podmlatka 1000, ženskog 1000, naraštaja 1000, nadalje 500 vojnika-vežbača s oružjem, te skoro toliko naših mornara, koji će izvadjati pomorske sokolske vežbe. Na slet su pozvani mnogi istaknuti sokolski radnici iz Beograda, Zagreba i Ljubljane.

Po provinciji putuju nekoliko članova tehničkog odbora koji organizuju Sokolska društva i prijatelje Sokolstva za dolazak na slet u Mostar.

Slet Mostarske Župe, uvereni smo, podvostručiće volju i inicijativu za radom na Sokolskoj Ideji koja će se i ovoga puta visoko uzvitlati nad uskogrudnim partijskim egoizmom i plemenskom nesnošljivošću; ona će se uzdignuti visoko sve do sunca. Mostar, in hoc signo vinces! Sa Sokolskim Zdravo!

Soko.

I. Slet Sokolske Župe Zagrebačke u Zagrebu

Sokolska župa zagrebačka priredjuje 11. i 12. juna o. g. u Zagrebu svoj prvi sokolski slet, koji će sudeć prema pripravama biti jedan od najuspjelijih sletova u manjem stilu. Na samome sletu sudjelovati će bratska društva u velikom broju, a sudeć prema stiglim prijavama biti će ovaj puta osobito velik odaziv braće i sestara vežbača. U koliko će god slet biti zanimiv s obzirom na to, da će pružiti preglednu sliku rada starješinstva sokolske župe zagrebačke, a u prvom redu njezinog tehničkog odbora, u toliko će biti zanimiv šta nam iznaša na javu pred šire mase naroda neke novosti. Tako će osim braće i sestara nastupiti gradska i srednjoškolska omladina pod vodstvom braće prednjaka sa posebnim prostim vježbama, koje se već sada dovršuju, pa djeca pokazuju velik smisao za tjelovježbu, a veselje nad samim sletom, jer im se po prvi puta pruža prilika da i oni nastupe u velikom broju od nekoliko hiljada i djelom dokažu kako se u zdravom telu razvija zdrav duh. Druga novost, koja već danas u sokolskim redovima pobudjuje razdraganost jest zajednički nastup sokola i vojske, koja će nastupiti u nekoliko točaka, da nam tako pokaže, kako se sokolski sistem odgajanja tela sve više krči put u redove vojske, a po tome kako sokolska ideja zahvaća jak korjen baš u onim redovima od kuda će da se razviju najagilniji sokolski radnici. Za radom tehničkog odbora i njegovim pripravama ne zaostaje ni samo kulturno prosvetno odeljenje župe, koje tog dana sprema da priredi više predavanja o Sokolstvu i to koli za šire krugove toli i za same sokole, da se tako prikaže i kulturni rad Sokolstva i koji su njegovi zadaci. Za sam slet veliki je interes ne samo u građanstvu

grada Zagreba, već i po svuda kuda je župa proširila svoje djelovanje. Dokazom je tome odaziv koji je uslijedio na poziv starješinstva, a za sudjelovanje na sletu. Prema uglavljenom rasporedu slet će se održavati na dane 11. i 12. juna u Zagrebu. Dan 11. juna biti će posvećen dolasku braće iz vana, te generalnom pokusu i vježbama na ručama. Za to se braća koja izvadaju simultane vježbe na deset ruča pozivlju da budu u Zagrebu već u subotu do podne, kako bi mogla sudjelovati na pokusu, koji će se održavati istog dana u tri sata poslije podne na sletištu, koje se nalazi u Maksimiru. Na večer biti će predavanja, pa po jedna kinomatografska priredba uz promenadni koncerat. Slijedećeg dana već u sedam sati u jutro održaje se generalni pokus na vježbalištu, a onda odmor. Po podne kreće se sa trga pred kolodvorom svečana povorka na vježbalište gdje započinje sama vježba, a u večer sprema se i zabava, kako bi se braća medjusobno bolje upoznala, a i opet da se dade prilika širim slojevima gradjanstva da dodju u dodir sa Sokolstvom.

Sva bratska župska društva ovim se putem ponovno upozoruju da udovolje pozivima starješinstva župe i da propisno ispune prijavnice i pošalju odmah na starješinstvo župe. U interesu je to samih društava, a i da se olakša posao, kako bi se kasnije izbjeglo neopravdanim prigovorima. Braćo i sokoli spremajmo se da u Zagrebu razvijemo svoju snagu i da pokažemo moć i snagu Sokolstva, koje je upravo u ove časoze zvano, da bude na budnoj straži i da poradi svojim radom kako bi se ideali Sokolstva što prije ispunili, a njegova zadaća primakla bliže svome izvršenju. Do vidova na sletu u Zagrebu na dan 11. i 12. juna!

Braćo!

**Sakupljajte i šalžite pretplatu
za „Sokolski Glasnik“**

Штросмајер и идеја југословенског народног јединства.

Говор

Душана Милановића, окр. протопрезвитера и пароха пакрачкога, изречен дне 7. фебруара 1921. г. на свечаној соколској академији у Пакрацу у спомен рођења бискупа Јосипа Јурја Штросмајера.

Мени је врло мило, да ми је управни одбор нашега Сокола указао ту част, те ми повјерио, да ја као српски православни свештеник, као члан његов, а у име његово припалим данас овдје пред вама једно скромно кандидице сјећања и народне захвалности блаженој сјени великог сина нашега народа, бискупа Јосипа Јурја Штросмајера, човјека великога по генијалном уму своме, којим је за све вријеме свога дугог вијека над свима својим саплеменицима стајао као поносна јела међу борићима, а још већега по богатом срцу своме и неумрлим дјелима, што их је умом и срцем својим, те дарежљивом десницом својом створио.

Једном народу, као што је наш, који тежи за великим дјелима стварања на пољу цивилизације и културе народне и опће човјечанске, а који није имао ни времена ни прилике, да у међународној сарадњи на томе пољу развије сву своју снагу и покаже своју праву вриједност, велики људи његови су му копча, која га везује са културном заједницом осталих народа, они су му пред свим осталим свијетом доказ и његове величине. Тако је и нашем народу. По ријечима другог нашег бесмртника, опет владике, Петра Петровића Његоша, од народа од мила прозваног владике Рада: „Из грмена великога лафу изаћ тешко није, у великим народима генију се гнијездо вије“, и наш је народ велики, ако не по броју своме, ако не по великим, епохалним дјелима, која до сад није ни могао створити, велик је по неисцрпивом благу богате душе своје, велик је по великој и ако досад само латентној душевној снази својој, која је и у стољетном ропству окована ипак жива и дјелотворна била, пригушена ипак

овда онда прокључала на површини, избацивши високо по ког великог сина свога, да пред великим и од њега сретнијим свијетом буде свједоком и његове егзистенције.

Међу великим синовима нашега народа, које је пригушени кључ нашег народног живота у елементарној ерупцији својој избацивао овда онда високо над површину, достојно мјесто заузима бискуп Јосип Јурај Штросмајер.

Да можемо разумјети, у чему је генијална величина Штросмајерова, морамо прије одговорити на питање, у чему је уопће величина великих људи, које је бесмртни ум њихов, удружен са великом творачком снагом, овјенчао славом генија и таква предао историји и пијетету покољења.

Генијалност генијалних људи је у њиховој надсавремености, у способности њихова ума, да виде далеко напријед преко граница садашњице, у богатству нових, често не схваћених или криво схваћених идеја, у топлини срца, којим осјећају те у великој снази воље, којом преко стотина запрека газе, често и посрћући али и крчећи пут остварењу какове велике мисли, коју обично нити савременици разумију нити они њено оживотворење доживљују.

У томе је и генијална величина Штросмајерова, што је по великој провиденцијалности свога ума и по богатој топлини своје славенске душе умιο за себе да створи и своје народу да стави пред очи један велики народни идеал — уједињење растрганих и стотинама туђих везова паралисаних наших народних дијелова у једну народну цјелину, у једну душу и једну снагу, која би била способна за живот.

У годинама шездесетим прошлог вијека, дакле пред 60 година, Он је ову своју велику идеју, окрстио именом југословенства.

Замислите, како је ова идеја, онда изречена, морала изгледати његовим савременицима, кад ни ми сви данас, кад је већ крајњи идеал Штросмајеров, који он уз тадање политичке прилике није смио отворено ни изрећи, постигнут и кад смо физички уједињени, не можемо још да

се уживимо у наше фактично етничко и душевно јединство. По томе можете ви, који ову идеју данас разумијете, тек судити, како је то била слободна и велика мисао за оно доба и како је тек велик и дубок човјек који ју је изнио и имао одважности, да је на својим плећима понесе.

Југославенска мисао била је *movens*, који је инспирисао цијели душевни живот овога великога човјека, која му је дала и облик и садржину а њега учинила данас драгоценом својином свих нас Југословена, обје вјере и свих имена.

Још више, Штросмајер је био Свеславен, т. ј. он је осјећао своју интимну, родбинску заједницу са свима Славенима на свијету, он је дубоко осјећао чињеницу, да је судбина свих Славена везана једно уз друго, он је осјећао, да мора доћи прилика и вријеме, кад ће се доћи до јединствене сарадње свих Славена како на културно-социјалном, тако и на државно политичком пољу, и већ је гледао својим дубоким, богоданим пророчким погледом све Славене у даљој будућности идејно и стварно уједињене као важан фактор у великом концерту међународних одношаја. Доказ ових његових осјећаја јест његово подржавање научењачких и интимних пријатељских веза са свима виђенијим Славенским личностима свога доба, а нарочито са Русима.

Овај свеславенски осјећај бијаше колијевка, у којој се родила, израсла и до потпуног својег облика развила његова југословенска мисао. Његово југословенство је логична и једина могућа посљедица његовог свеславенства. Није ни могуће бити Свеславен, живјети овдје на југу и не уочити чињеницу, да ту живе три племена под три своја племенска имена, која су раздвојена једном пуком случајношћу, вјером, а везана су оним, што је битно, једном јединцатом крвљу, једним језиком — главним критеријем јединственог националитета — и једном судбином у прошлости и очевидно и за будућност.

Бистрим умом својим Штросмајер је брзо уочио ову чињеницу, и чим ју је уочио, одмах повлачи конзеквенције

из овог сазнања, те добивши идеју, јаком снагом своје воље и љубави настоји одмах да јој даде конкретан облик.

Он је знао још боље оно, што и просјечан ум схваћа, да је народ, коме просвјета мањка, сличан птици без крила, и да један заробљени народ никад не може доћи до своје физичке слободе, ако прије тога не стече неки барем минимални степен душевне слободе и културе, која се просвјетом добива.

Зато он одмах енергично и пожртвовно прелази на дјело. Он оснива год. 1860. са прилогом за онда великим од 50.000 фор. у Загребу прву на Балкану академију знаности и умјетности и даје јој име, не „хрватска“, него „југославенска“, да тим нагласи њен циљ: да покупи душевне везе између свих наших племена на славенском југу, да их уједини душевно, па да то буде залог њиховог будућег и политичког уједињења. Годину дана послје тога удара он први темељ с исто тако великим даром свеучилишту у Загребу, које опет хтједе назвати југословенским, али тога виши државни фактори не дозволише. Одмах након академије диже он дакле свеучилиште, јер једно без другога не може да изврши потпуно своје задаће.

Ево како лијепо он говори о сврси овога свеучилишта: „Свеучилиште има управо бити оно свето огњиште, на ком се срца братска на љубав, слогу и јединство разгријати имају. У самом нашем ужем дому два брата рођена, једне мајке синови, још предсуде неке растављају. Једну крв, једну душу, два дична имена, која једно те исто значе, често пута раздвајају. До свеучилишта је, да се браћа у једну душу и у једну свету намјеру споје.“

А ево, како након отворења ових двају завода, након тешко добивене дозволе, открива и свој крајњи циљ са њиховим оснивањем:

„... јер народ, који своја највиша училишта има, те добро и спасоносно с њима управља, тај се народ интелектуално еманципира, а еманципација и ослобођење то наравним и неодољивим начином сваку другу еманципацију и сваку другу самосвојност прије или послје породити мора“.

А да је Штросмајер, тежећи за културним и просвјетним јединством југословенских наших племена мислио и на њихово политичко уједињење, најбољи су доказ томе тијесне везе, које је подржавао са тадањим српским кнезом Михајлом. Због тих својих веза као и због веза са великом Русијом он је у Аустрији успркос својих добрих веза и са највишим државним круговима стајао под сумњом са нелојалности, те је опће познато како га је год. 1888. у Беловару пок. краљ Фрањо Јосип I. у том смислу оштро, на начин необичан у одношају према високим достојанственицима, апострофирао, — повод је била депеша, којом је Штросмајер кратко вријеме прије тога поздравио свеславенски конгрес у Москви а у вријеме, кад су одношаји између Русије и Аустро-Угарске били крајње запети, — тако да је Штросмајер, одговоривши краљу исто тако кратко и оштро, увријеђен оставио краља и отпутовао у Ђаково и не опростивши се с краљем, што је побудило сензацију у цијелој тадањој јавности.

Прије него што завршим овај свој кратки приказ, још ћу само за бољу илустрацију велике његове југословенске концепције, која је у њему без племенске тјесногрудости сасвим пречишћена била, да вам наведем његово учешће при рјешавању турског питања пред берлински конгрес и у очи окупације Босне и Херцеговине.

Док се је велика већина хрватске наше браће овдје тада одушевљавала за то, да Босна и Херцеговина буду окупиране по Аустро-Угарској монархији, у нади, да ће наш народ у Босни доћи тако под упливну сферу хрватског племенског елемента нашега, дотле је велики Штросмајер био далеко од ових тјесногрудих племенских назирања, јер је знао, да ће Босна под Аустријом бити исто тако роб као што смо и ми били и као што је била под Турском. Зато он лако прегара те ситне племенске амбиције, те у смислу своје велике југословенске мисли, а у сврху јачања наше опће народне позиције, жели, да се Босна као аутономно тијело припоји Србији. Ево, шта он у писму од 1. октобра 1876. пише о тој ствари тадањем великом енглеском државнику Гледстону:

„Српско племе је јуначко и врло подузетно племе, племе пуно животне енергије, која кипи из њега. Била би праведна награда његове кржаве жртве за свету ствар, кад би се аутономија Босне дала у његову енергичну и педесетогодишњим искуством сазрелу руку“.

Ево пак, како се у писму од 13. фебруара 1878., управљеном истом Гледстону, брине за Србију:

„Хоћу да Вам, мој најплеменитији пријатељу, препоручим Србе и Црногорце. Што се првих тиче, било би јако пожељно, да им се даде цијела Стара Србија. Ја не знам, како су далеко овај час они побједоносно продрли са својим оружјем; али то знам сасвим сигурно, да се Срби могу трајно умирити, и да им се може сваки разлог за устанак одузети само онда, ако им се призна барем у јужном правцу Приштина, онда у западном одатле правцу Пећ, онда јужно даље Ђаковица, напoкoн јoш даље јужно Призрен. Сваки од ових градова сачињава за Србе свету и драгоцену успомену. Тако је Призрен био дуго времена престоница њихових краљева. У Пећи је дуго времена било сједиште њиховог највишег црквеног авторитета, т. ј. њиховог патријарха и једног знаменитог манастира. Никакав народ на свијету не заборавља лако тако драге успомене и традиције. Ове традиције носи сваки Србин у срцу, а осим тога и у устима у форми својих красних народних пјесама. При данашњем узбуђењу духова, једва би осам дана у миру прошло, кад би се ова за сваког Србина света мјеста и даље оставила у рукама Турака“.

(Die südslawische Frage im Habsburger Reiche von R. W. Seton-Watson, стр. 616.).

Нећу више да морим ваше стрпљење него ћу завршити. Но да рекапитулирам у пар речи све ово, што сам досад рекао нужно је, да још нагласим ово: ми се нисмо овдје сакупили, да се поклонимо мртвом Штросмајеру, да се поклонимо земаљској прашини његовој, која стварно не вриједи више од сваке друге прашине. Ми смо дошли овамо, да се поклонимо живом Штросмајеру, да се поклонимо бесмртном духу његовоме, који и сад живи у великој његовој идеји југословенској, у којој ће велики Штросмајер живјети и онда, када се за нас ситне и мале не буде више ни знало.

Поклонити се пак живом Штросмајеру значи, наћи поред свог племенског осјећаја, који је лијеп, у срцу своме доста мјеста и топлине за богат и јак осјећај југословенског нашег народног јединства.

Когод хоће да се поклони Штросмајеру, не може му се поклонити никако другчије, него само тако.

Govor

pukovnika br. Borivoja Tošića 27. februara 1921. god. u Narodnom Domu na dan četrdeset-dnevnog pomena vojvodi Mišiću, koga je priredio Celjski Sokol u Celju.

Braćo i sestre!

„Blago onom ko dovjeka živi,
Imao se rašta i roditi“.

Veliki ljudi sa svojim velikim delima, koja su posledica ispolinske energije, neumornoga rada i ovaploćenja duha i uma, sa punim pravom zaslužuju, da im sva buduća pokolenja — u znak priznanja — kažu ove značajne reči našega genijalnoga pesnika.

Da li je dovoljno samo ponavljati i izgovarati ove reči?

Ili je možda pored toga potrebno još nešto, što čoveka mora ubediti, da su potomci tih velikana zaista dostojni naslednici njihovi!

Na ovo ću odgovoriti opet poznatim aksijomom: samo je onaj narod dostojan svojih velikana, koji zaista poštuje njihova velika dela, njima se zapaja, oduševljava i poput njih radi.

Ovaj veličanstveni skup, to mnogobrojno prisustvo vrlih građana, građanki, i omladine, te naše zenice, kojom gledamo u lepu i sigurnu budućnost, ubeđuje nas, da u svima nama postoji ono veliko osećanje, kojim smo u stanju, ne samo tužno i veličanstveno da oplakujemo naše velikane; nego još i da se ovaplotimo njihovim velikim idealima i time obrazujemo: jednu silnu zajedničku volju za stvaranjem uzvišenih i plemenitih dela.

Braćo i sestre!

Pre nekoliko dana sa Beogradskih crkava tužno su zabrujala zvona!...

Odmah se raširi strahoviti glas, da je umro Vojvoda Mišić!

Kao ona crna koprena što se širi na uvelome i uplakanome licu ožalošćene kćeri bez oca, tako se i ta crna vest raširi po prostranoj našoj domovini, koju je vrli pokojnik svim žarom svojega herojskoga srca i svom silinom svoje plemenite duše beskrajno ljubio. Crni barjaci se zalepršase u tihom povetarcu po celoj našoj lepoj domovini u znak velike žalosti i priznanja onoga naroda, kome je ovaj vrli pokojnik sve dao i najviše doprineo njegovoj slobodi i ujedinjenju...

„Umro je Vojvoda Mišić!...“

Sa jezivim strujanjem u beskrajnim električnim talasima, objavljeno je širom sveta.

Svi naši prijatelji i poštovaoci sa svojim izjavama saučešća pridružiše svoje bole našim vapajima, upućenim Bogu za našega Vojvodu.

Veličanstveni sprovod posmrtnih ostataka pretvoren je u silnu manifestaciju narodnoga bola i večitoga priznanja.

Njegovo Kraljevsko Visočanstvo Regent Aleksandar u ime sedoga Kralja i u ime Svoje blagovoleo je ispratiti na daleki put Svoga dosadašnjeg Načelnika Đeneralštaba i Svoga glavnog saradnika iz minulih ratova na oslobođenju i ujedinjenju otadžbine.

Ispratio je za navek Svoga Boška Jugovića, koji mu je tradicionalni barjak slobode i ujedinjenja kroz sve peripetije rata i u najtežim trenutcima sa legendarnom hrabrošću, punom časti i ponosa, nosio i predao ga u sveti amanet pokoljenjima, okićenog briljantnim uspesima, koji su proizašli iz harmoničnog naprezanja njegovoga genijalnoga uma i legendarne hrabrosti oduševljenog i odanog naroda svome Kralju i otadžbini

Ispratili su svoga Vojvodu slepi i sakati invalidi!...

Ti heroji, koji dadoše rado svoje zenice i telo svoje na oltar otadžbini, na znak plamenoga mača vojvodinog genija, bili su vrhunac poštovanja i visoke narodne discipline, koja u naružanom narodu donosi samo pobedu.

Sa svojim praznim očnim dupljama, bez ruku, bez nogu, onakaženi i iznureni, snuždeni i ožalošćeni stajahu kao bogovi pokraj vojvodinog sarkofaga i, svojim svetlim obrazima, herojskim srcima, plemenitom dušom, glasom Jerihonske trube, kazivahu pokoljenjima u ime svoje i izginulih drugova: „Slatko je za otadžbinu mreti“.

Oni su sa svojim Vojvodom oličavali veličanstvenu dramu narodne volje i samopregorevanja, izvršavanje dužnosti prema svetim narodnim idealima i sintezu svih grozota, patnji i samoodricanja jednoga naroda za slobodu i jedinstvo njegovo.

Ceo taj ujedinjeni narod, bez ropskih okova, ozaren zracima slobode, personifikovan u licu svoga uzoritoga predsednika Ustavotvorne i Velike Narodne Skupštine iskreno je ožalio pokojnika i uzdigao ga na tron narodnoga junaka i besmrtnika sa rečima: o njemu pevati će zahvalnost narod sa našim velikim pesnikom

„Tvoja dela suncu ravna
Potomstvu će večno sjati,
Ime će ti Tvoje slavno
Ono uvek spominjati“.

Time je ceo narod dao očitoga dokaza: da more prolivene krvi i legendarne žrtve njegovih velikana, prinescne na oltar slobode i jedinstva otadžbine, jesu najviša svetinja njegova, koja će mu biti večita zvezda vodilja u čuvanju narodnih tekovina i ostvarenju narodnih ideala.

Dostojan spomenik zaslužnom Vojvodi i njegovim herojima!...

Svojim osećanjima zahvalnosti, tuge i žalosti za Vojvodom Mišićem, ukrasili su ovaj ispolinski spomenik i Kraljevska Vlada, sve kulturne i prosvetne ustanove i korporacije u licu svojih vrljih prestavnika.

Na širokome zvezdanome nebu, među zvezdama, koje večno trepere delima onih velikana, kroz koja su njihovi srećni narodi dobili slobodu, veličinu i jedinstvo, — zatreperila je, eto, i zvezda na nebu ujedinjene i slobodne Jugoslavije, koja će nas uvek potsećati na sjajna dela Vojvode Živojina Mišića, proizašla u osećanju i vršenju dužnosti iz ljubavi prema otadžbini.

A vojska?... Taj naoružani narod, kao stražar na braniku narodnih ideala izvršilac narodne volje; ideal neumrlog Vojvode i smisao njegovoga života: u crno zavijena, u srce dirnuta; gorda, što je u svojim junačkim nedorima odgojila ovoga velikoga sina otadžbine, — duboko je uzdahnula od bola za svojim Vojvodom! A junačko srce njeno gorelo je u plamenu silnih osećanja ljubavi i bogopoštovanja i odjekivalo u čeličnim grudima njenim željom i odlučnom voljom, da produži put stopama njegovim!

Svi naši prijatelji i saveznici sa svojim visokim predstavnicima uzeli su vidnoga učešća u ovoj našoj velikoj žalosti.

Ceneći velike zasluge u minulim ratovima na dobru čovečanstva, velika i moćna Engleska molila je, da svoga „Peara“ ona sahrani kao svoje čedo. Slobodna i plemenita Francuska pobrinula se je za sirotu porodicu svoga Viteza Legije Časti. Zlatna palma sa francuskom trobojkom na crnome velu sijala je u junačkim i plemenitim rukama francuskoga oficira, koji je na sprovodu nosaše i time kazivaše onaj bol i poštovanje koje Francuska ukazuje samo svojim besmrtnicima.

Pa onda nije nikako čudo, što smo i mi, inicijativom Sokola, žitelji lepoga Celja, braća Vojvode Mišića, sinovi slobodne, moćne i zajedničke otadžbine, osetili ovaj udar. Iskupismo se ovde, da u teškom bolu i suzama, odamo vrlo me pokojniku Vojvodi Živojinu Mišiću najveće poštovanje i zahvalnost za našu slobodu i ujedinjenje. Time ćemo u isto doba manifestovati onu zajedničku težnju i volju za slobodom i jedinstvom, što su morem prolivene krvi naših najboljih sinova i velikim duhom i idealima pokojnika oplemenjene tako silno da neće biti u stanju nikakva sila oboriti ih!...

Jedinstvo naše, zasnovano u toku čitavih vekova na bregovima kostiju, zaliveno morem krvi naših predaka i oživotvotvoreno duhom i genijem naših velikana, postalo je delo etičkih i prirodnih zakona, u čijim je rukama ono sada. Jedan od tih genija je Vojvoda Mišić. Njegov duh sada treperi u eteričnim regionima, obasipajući nas zracima svojih ideala, snage, istrajnosti i samopregorevanja!...

„Čovek iz naroda na belome konju“ bio je Vojvoda Mišić sa svima svojim osobinama, na koga je mašta porobljenog naroda pružila svoj proročanski prst i u najtežim trenutcima robovanja formulirala u njemu božanstvo Nade i Spasenja.

Skoro istih dana, kada nas je neumrli Vojvoda za naved ostavio, 7. januara 1855. godine ugledao je sveta ovaj velikap roda našega u selu Struganiku kod Valjeva. Maleni djetić proveo je svoje detinstvo u svome gnezdu kod svojih vrlih roditelja pored krda govedi i stada ovaca. Kad je dorastao za školu, otišao je tamo. Onaj čisti zrak idilskoga života na selu ozario je dušu i um ovoga vrednoga mališana kroz školu u genija našega doba, a u vojnoj akademiji i u nedrima naše vojske od njega

je postao narodni junak i veliki njegov ljubimac. 20. oktobra 1912. godine dobio je generalski čin posle Kumanovske bitke, a za Vojvodu unaprijeđen je 4. decembra 1914. g. posle Potjorekovog sloma, kada je uništio cesarevu armiju na Suvoboru i oslobodio severnu i zapadnu Srbiju.

Ovaj sin srpskoga seljaka, po svojoj skromnosti bio je oličenje njegovog, a po sjajnosti karaktera, izražen u velikim idejama, čeličnoj volji, ispolinskoj energiji, u svesnoj dužnosti, neumornom radu i pregneu bio je tipični izraz svoga naroda.

U svojoj vojničkoj karijeri bio je: Komandant 7. pešadijskog bataljona ondašnje malene srpske vojske, Kraljev Ađutant, Komandant pešadijske brigade, Profesor strategije na višoj školi vojne Akademije, Načelnik operativnog odeljenja Glavnog Gjeneralštaba, Pomoćnik Načelnika štaba Vrhovne Komande kod Vojvode Putnika, Komandant I. Armije i Načelnik štaba Vrhovne Komande.

Od potporučnika 1876. godine, pa do Vojvode, ili do smrti njegove učestvovao je u svima ratovima našim za oslobođenje i ujedinjenje. Uvek je bio u ratovima veliki. A najveći je postao, kada je pod njegovom mudrom i energičnom upravom, kao Načelnikom štaba Vrhovne Komande, probijen Solunski front, oslobođena naša otadžbina i ujedinjen naš narod.

Taj narod, koji je bio porobljen, mučen, uništavan, pljačkan i mreveren; vojska, koja je sa njim „preživjela najslavnije dane u našoj istoriji i prepatila najveće muke i patnje za vreme sloma i povlačenja kroz Albanske krševе i morske valove“, — svoga generala sa Kumanova, vojvodu sa Suvobora; na Sokolu, Crnoj i Vardaru, osveštali su lavorovim vencima.

I vojska i narod vazda su verovali u svoga Vojvodu, kao i on u njihovu moć i vernost najsvetijim idealima narodnim, i uzajamno nikada nisu popustili u ubeđenju za srećnu narodnu budućnost.

Ta intuicija između naroda, vojske i Vojvode iz naroda, stvorena u službi izvršenja najsvetijih svojih ideala i istih ideala loze Karađorđeve, čiji je koren baš sam taj isti narod, — stvorila je onu veličanstvenu epopeju, kojom će budući Jugoslovenski O mir, u sjaju blaženstva, slobode, bratstva i jedinstva, svojom moćnom lirom zapajati ceo svet veličinom svojih predaka.

Košunjava smrt sa Albanskih gora, isparana penušavim valima Jadranskoga mora; ugnječeni rob sa Morave, Drine i Vardara; Sitnice, Save, Drave i Dunava biće oživeli feniks na lakim krilima, koji novog Odiseja nosi za dva meseca od Beloga mora do Alpinskih gora!...

Mi te zvuke, eto, i predosećamo; ali ih još ne čujemo.

Čućemo ih sigurno, kada se u nama ugnijezde i sjedinje duh i ideali Karađorđa i Miloša, Štrosmajera i Prešerna, Jelačića i Mišića, Vuka i Kopitara, Slomšeka i Stanka Vraza, Njegoša i Mažuranića, Preradovića i Jakšića, Veseljskog i Radičevića i ostale čitave plejade naših velikana, koji ceo svoj život posvetiše slobodi i napretku našega jedinstvenoga naroda; i, kada pesnik bude tako srećan, da iz toga sjedinjenja duha i ideala, u najvatrenijem pesničkome zanosu, na svima zvonkim strunama svoje moćne lire strasno zapeva umilnu pesmu slobode Gosposvetskog polja, Istre i Jadrana!...

Slava im!...

Slava neumrlom Vojvodi Živojinu Mišiću!...

SOKOLSTVO

POZIV.

II. glavna skupščina Jugoslovenskega Sokolskega Saveza se vrši dne 30. junija t. l. v Osijeku ob 8 uri zjutraj.

Dnevni red:

1. Poročilo starešinstva:
  - a) tajnika,
  - b) načelnika,
  - c) blagajnika.
2. Poročila odsekov.
3. Volitev starešinstva.
4. Predlogi žup.
5. Slučajnosti.

Glavno skupščino tvorijo župni zastopniki. Vsaka župa pošlje za vsakih započelih 500 članov v župi združenih društvo po enega zastopnika.

Župe morajo javiti svoje zastopnike vsaj 14 dni pred skupščino, ravnokotako morajo poslati vse predloge za skupščino 14 dni pred skupščino starešinstvu, sicer se o njih ne razpravlja na skupščini.

Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza:

Dr. Ravnihar
I. podstarosta.

Dr. Fux
tajnik.

IZ ZAPISNIKOV SEJ STAREŠINSTVA.

Starešinstvo je imelo v marcu in aprilu 11 sej, na katerih so se rešile mnoge tekoče zadeve žup in društev. Ravno sredi najživahnejšega dela je iztrgala iz naših vrst neizprosna smrt našega starosta Dr. Oražna, ki je še kot svoje zadnje poročilo podal v seji dne 7. marca poročilo o poteku glavne skupščine sokolskega društva v Zagrebu Wilsonov trg ter se v toplih in odločnih besedah zavzemal za čim prejšnjo ugodno rešitev zagrebskega spora.

Mnogo društev prosi Savez za denarne podpore oz. da se jim odpiše porez. Starešinstvo je bilo z ozirom na to, da župe zelo neredno oz. sploh ne plačujejo porez, primorano odkloniti vse podobne prošnje ter sklenilo, da imajo pravico do zastopnikov na glavni skupščini Saveza samo one župe, ki so redno plačale porez in sicer samo toliko zastopnikov, za kolikor članov so plačale porez. Z ozirom na nekatere nerednosti pri zletih sokolskih društev in žup se sklene izdati strožje zletne pravilnike. Župe se pozove, da pazijo na disciplino v društvih. Društva iz zasedenega ozemlja v Dalmaciji se priklopi začasno k župi Split, dokler se ne ustanovi druga župa. Ker skušajo mnogi elementi s temno preteklostjo izrabiti svoje članstvo pri sokolskih društvih, se ponovno opozori župe na predpise pri sprejemanju članstva in na predpise pri izdajanju legitimacij in znakov.

Sklene se zbrati vse dopise, pozive, slike i. t. d. za sokolski muzej, ker so to važni zgodovinski pripomočki. Ker b. tajnik poroča, da se je v tem smislu pozvalo vse župe, da se pa dosedaj še niti ena ni odzvala temu pozivu, se sklene opozoriti župe na važnost te akcije. Br. Čobalu se izreče bratska zahvala za izredno požrtvovalno delo pri pogrebnem sprevedu pokojnega brata staroste. Vsem župam in društvom, ki so poslale sožalne izjave ob smrti br. staroste, se izreče zahvala v Sokolskem Glasniku. Sklene se založiti dve diplomi za tekmo, večjo in manjšo. Radi administrativnih težkoč se sklene Vestnik T. O. To pošiljati direktno naročnikom in ne zajedno s Sokolskim Glasnikom. Upravništvo lista „Sportsmana“ v Zagrebu se pozove, da opusti pri naslovu lista „Sokolstvo“, ker nima prav nobenih zvez s Sokolstvom. Radi priprav za Slet v Osijeku se sklene poslati v Osijek tri brate. Glede članskega zavarovanja proti nezgodam pri telovadbi se odstopi vsa zadeva glavni skupščini v Osijeku, ki naj v tem oziru odloča. V Ameriki v Farelo, Pa. se je ustanovilo po prizadevanju brata Perenčevića prvo jugoslovensko sokolsko društvo, ki je prijavilo svoj vstop v Savez. Zleta francoskih gimnazov v Lille

se udeleži 10 članska deputacija Saveza pod vodstvom br. dr. Ravniharja in br. dr. Murnika. Dne 27. junija o priliki zleta v Osijeku se vrši ob 11. uri žalno zborovanje vsega Sokolstva v spomin br. staroste dr. Oražna. Ustanovi se Oražnov fond za vzdržavanje Saveznih potovalnih učiteljev. Ker je začelo mnogo društev staviti sokolske dome po načrtih, ki dostikrat ne odgovarjajo najprimitivnejšim zahtevam sokolskega doma, se pozove vse, da predložijo svoje načrte v odobritev Savezu, da društva ne trpe po nepotrebnem prevelike škode.

Odborova seja Jugoslovenskega Sokolskega Saveza dne 30. aprila 1921. v Ljubljani. Brat podstarosta dr. Ravnihar otvori sejo in pozdravi navzoče. Spominja se pokojnega staroste br. dr. Oražna in pozove navzoče, da v čast njegovemu spominu zakličejo „Slava!“ Odredi, da se ta čin zabeleži v zapisniku. Brat tajnik dr. Fux poroča, da se vrši prihodnje leto o priliki vsokolskega zleta v Ljubljani VII. turneja evropskih telovadnih društev in mednarodna tekma. Reši se zadeva zagrebških društev in župe sporazumno z zastopniki obeh društev. Soglasno se sklene, da odpošlje starešinstvo Saveza ustavotvorni skupščini predlog jugoslovenskega Sokolstva, da se imenuje država Jugoslavija. Brat Dončević iz Osijeka poroča o pripravah za drugi pokrajinski zlet v Osijeku. Odbor počasti spomin 250 letnice tragične smrti hrvatskih narodnih junakov Zrinjskega in Frankopana, ki se slavi na današnji dan. Po razpravi o nekaterih notranjih organizacijskih zadevah Saveza zaključi brat podstarosta odborovo sejo.

Darovi Jugoslovenskemu Sokolskemu Savezu. Sokolsko društvo v Sp. Šiški je podarilo tiskovnemu skladu Saveza 2000 K, za Jugoslovensko Sokolsko matico je darovala župa v Celju 2000 K in Bogumir Šlahta v Ljubljani 260 K. Bratje in sestre zbirajte darove povsod in ob vsaki priliki.

Razglednice dr. Oražna. Jugoslovenski Sokolski Savez ima v zalogi razglednice br. dr. Oražna. Cena 1 K. Naročajo se pri Savezu v Ljubljani.

Porez Savezu. Ponovno pozivljemo vse župe, da takoj poravnajo zaostali porez. Opozarjamo na sklep starešinstva, da ne bodo mogle sodelovati na skupščini one župe, ki niso plačale poreza. Število delegatov se določi po višini poreza, ki so ga plačale Savezu.

Nova sokolska knjiga. Izašla je u zakladi Saveza knjiga: Dušan Bogunović: „Sokolska prosveta u društvu i narodu“, i zapada 2 dinara. Naručuje se kod Saveza, Ljubljana.

Sokolska statistika. Savez je razposlal vsem župam že pred meseci savezne statistične pole. Do sedaj ni še poslala niti ena župa vseh pol Savezu. Pozivljamo tem potom vse župe, da store čim prej svojo dolžnost, drugače je nemogoče sestaviti statistiko Saveza. Društva se naj zavedajo velikega pomena statistike za celokupno sokolsko delo in naj izpolnjene pole takoj vrvejo župam. Neobhodno potrebno je, da to store takoj. Izpolnitev pol je tako malenkostno delo, da ga lahko vsak tajnik izvrši v pol ure. Apeliramo vsled tega ponovno na društvene funkcionarje, da nemudoma izvrše to važno delo in vrnejo pole župam, ki jih naj takoj odpošljejo Savezu.

Sokolske legitimacije in znaki. Savez je razposlal vsem župam in društvom naročene legitimacije. Pozivljemo vse one župe, ki še nimajo za vse članstvo legitimacije, da jih takoj naroče, kajti oni člani sokolskih društev, ki ne bodo imeli legitimacij, nimajo nobenih ugodnosti pri vožnji po železnici na zlete i. t. d. Ponovno opozarjamo na predpise o sprejemanju novih članov in izdaji legitimacij in znakov. Bratje nadzorujte eden drugega in držite strogo disciplino — kajti v tem je naša moč.

Poročila starešinstva. Na vprašanja nekaterih članov, zakaj daje starešinstvo tako kratka poročila opozarjamo na to, da se objavlja le važnejše sklepe, vse druge podrobnosti se pa izpusti, ker so interna zadeva organizacije. Ravno tako se ne poroča o sklepih, ki so zadeva notranje organizacije in o katerih so vse župe tako in tako informirane. Posvetimo rajši več pozornosti notranjemu temeljitemu delu.

Mednarodna tekma v Ljubljani leta 1922. Pri seji mednarodne zveze telovadnih organizacij v Bruxelles-u dne 17. aprila t. l. je bilo sklenjeno, da se mednarodna tekma, ki bi se morala vršiti letos v Anwersu, preloži na drugo leto in se vrši v Ljubljani o priliki vsesokolskega zleta. Zajedno se vrši tudi VII. turneja mednarodne zveze. Za Jugoslov. Sokolstvo pomeni to velikanski uspeh.

PO GLAVNIH SKUPŠČINAH DRUŠTEV IN ŽUP.

Drugo upravno leto društev in žup po ustanovitvi Jugoslovenskega Sokolskega Saveza je minulo in zbrana poročila nam pričajo o velikem delu, ki ga je izvršilo Sokolstvo po prevratu v teku dobrih dveh let.

Živimo v popolnoma novih razmerah in to odseva tudi iz celotnega sokolskega dela naših žup in društev, ki ni ustaljeno, ni enotno in vsled tega tudi ne kaže onega uspeha, ki bi ga moralo pod drugimi pogoji.

V vseh župah se težko občutijo posledice petletne vojne. Mnoge župe so izgubile v vojni najboljše del svojih neumornih delavcev, mnogo onih pa, ki so se vrnili, se je zazibalo v sladko brezdelje. Število članstva je zrastle skoraj pri vseh društvih in — bodimo odkriti — društveni odbori mnogokrat pri sprejemanju članov niso bili dovolj previdni.

Rešnica je, da se mnogo naših članov ne zaveda prave naloge Sokolstva, da smo in ostanemo za mnoge samo nekaka športna organizacija, katere globlji pomen za нравstveno in narodno vzgojo ne poznajo. Vzrok temu je, ker se za vzgojo našega članstva mnogo premalo — v nekaterih društvih prav nič ne stori. Značilno je, da je v društvenih in župnih poročilih redko kje posvečen kakšen odstavek temu delu, kar je znak, da se le malokateri funkcionar zaveda teh dolžnosti. Vendar je to ena glavnih in najvažnejših naših nalog, zlasti sedaj po prevratu, ko imamo svojo državo in stavimo njene temelje. Ravno prepород našega ljudstva je eden glavnih temeljev mlade države, prepород v tem smislu, da postanemo državljani, ki ljubimo svojo državo, živimo za njo in žrtvujemo v njeno in s tem tudi v korist svojega naroda vse, ker je v naši moči.

Vzgajajoč tako novega občana, ne smemo pa tudi pozabiti vzgajati Sokole, opozarjati članstvo na to, zakaj nam je toliko ležeče na pravilnem

pojmovanju naših občanskih dolžnosti, kako se je Sokolstvo vedlo pred vojno, kako je pripravljalo pot za naše ujedinjenje in svobodo. Ne vzgajamo samo telovadcev in telovadk, temveč jugoslovenskega človeka, državljana, Sokola.

Tudi v telovadnem oziru je potrebno, da posvetimo našemu delu več pozornosti. Tu bomo dosegli svoj namen, ako bodo naši vaditeljski zbori skrbeli v resnici za to, da se bode telovadba gojila sistematično. Dosedanje delo v mnogih društvi nam priča o nasprotnem. Vaditelj v sokolski telovadnici mora biti tehniški izvežban telovadec, obenem pa tudi sokolski vzgojitelj. Tej nalogi naših vaditeljev se posveča vse premalo pozornosti in malokatera poročila načelnikov nam govore o tej zadevi. Ime Sokol pomenja mnogo več kako- samega telovadca, pomenja človeka z gotovimi nazori njegovih dolžnosti — ljudskih, občanskih i. t. d. Ta vzgoja se da doseči z najboljšim uspehom edino v telovadnici.

Večina naših žup je danes še zelo šibka. Na novo organizirane župe se še niso vživele v svojo nalogo, ki jim pripada, vsled česar je stik med društvi in župo majhen, pri nekaterih župah ga sploh ni. Posledice tega se tudi takoj vidijo — pri župah, kjer centrala deluje velik razvoj Sokolstva, drugod brezdelje in desorganizacija. Župe morajo prevzeti na sebe vse organizacijsko delo v svojem okolišu in postati središče vsega tega dela. Vzbuđiti morajo zaupanje društev v svoje delo, ki naj bode vedno res sokolsko, točno in brezhibno. S tem bode razbremenjeno središče sokolske organizacije — Savez, ki se mora danes pečati z vsako najmanjšo zadevo kakoga društva, s čemur se ga pa vsled obremenitve odbija od onega velikega organizatornega dela v našem Sokolstvu, ki je tako potrebno. Izvršiti bi se moralo nebroj reform ter vpeljati mnogo novih ustanov, toda vse to je nemogoče, dokler ne izvršujejo župe svojih dolžnosti, ker ostane vse samo na papirju.

Uspeh vsega tega dela je pa odvisen v prvi vrsti od funkcionarjev žup in društev. Ako se ti zavedajo svojih dolžnosti, bode naša organizacija uspevala, v nasprotnem slučaju pa ne. Skrajni čas je vsled tega, da se začne naše Sokolstvo zavedati, da mesta društvenih in župnih funkcionarjev niso častna, temveč mesta dela, kdor pa noče delati, naj se ga ne postavi na tako odgovorno mesto.

Dr. Riko Fux.

SOKOLSKA ŽUPA U OSIJEKU.

Sokolska župa u Osijeku izdala je slijedeću Okružnicu u predmetu II. Pokrajinskog Sokolskog Sleta u Osijeku:

Braćo i sestre!

Upute za slet bit će ovih dana predane u štampu. Da se međutim pravovremeno mogu dovršiti sve radnje oko organizacije osječkog sleta, dajemo Vam ovime u izvadku najvažnije ustanove „Uputa“, sa zamolbom, da u smislu istih pošaljete što prije, a svakako do određenog roka prijavu o sudjelovanju na sletu u Osijeku.

I. Putovanje i dolazak u Osijek. Riješenjem Ministarstva Saobračaja dozvoljen je svima učesnicima sleta na prugama državnih željeznica popust od 50 %, koji vrijedi za sve obične vlakove (posebne i redovne) od 23. juna do 3. jula o. g.

Željezničke legitimacije primit će društva od Sletske kancelarije u Osijeku, koja će iste razaslati na temelju stiglih prijava za slet. Sa tom željezničkom legitimacijom vodi se cijela karta, koja će vrijediti također za put natrag. Poblize o tome u „Uputama za slet“.

Posebne vlakove instradirat će Jugoslovenski Sokolski Savez, koji će vozni red istih objaviti društvima. Vlakovi stizavat će u Osijek u nedjelju dne 26. juna pred večer i u noći. Društva ostavljaju odmah nakon dolaska vagone, te se po župama svrstaju pred kolodvorom, odakle će po članovima stanbenog odbora biti odvedeni u nastambe. Načelnici društava, odnosno zamjenici njihovi, imadu odmah po dolasku u Osijek doći u Sletsku kancelariju, gdje će za cijelo društvo primiti legitimacije i t. d.

II. Nastamba. Za sve vježbače i vježbačice nastamba je bezuvjetno zajednička. Načelnici društava ili barem njihovi zamjenici moraju bezuvjetno noćiti u zajedničkoj nastambi. Za sestre bit će pobrinuto da dobiju slavnjače. Braća morat će se zadovoljiti sa čistom slamom. Stoga neka ponesu pokrivače. Za župske i društvene funkcionare, kao i za ine ugledne članove i članice bit će po mogućnosti određeni privatni stanovi. Svako društvo neka toga radi priloži svojoj prijavi popis lica, za koje treba privatnu nastambu. U popisu treba kraj imena zabilježiti također funkciju u Sokolu, te privatno zanimanje. Unaprijed upozoravamo, da radi gostiju izvan našeg Saveza ne ćemo imati za naše članove mnogo soba na raspolaganje.

III. Sletska legitimacija izradjena je od brata Kerdića, stoji 10 dinara odnosno 40 kruna po komadu, te je obvezatna za sve učesnike sleta (članstvo, naraštaj i djeca). Legitimacija pruža ove pogodnosti

1. Popust na željeznici;
2. Pravo na zajedničku nastambu;
3. Pravo na zajedničku opskrbu;
4. Besplatan ulaz na vježbalište (za sve dane i za sve priredbe);
5. Besplatan ulaz na sve pučke zabave;
6. Popuste na inim priredbama prilikom sleta u Osijeku.

Legitimacija ima se naručiti i unaprijed platiti najkasnije do 15. juna. Poslije toga roka moći će se iznimno kupiti nakon samoga dolaska u Osijek u Sletskoj kancelariji, no u takovom se slučaju kupcu legitimacije ne jamči, da će moći biti nastanjen zajedno sa ostalim članovima društva. Ovakove naknadne legitimacije ima da kupi sam načelnik ili njegov zamjenik za sve još neprijavljene članove društva, nikako pako pojedinci.

IV. Zajednička opskrba. Da bi pored velikog broja stranaca, koji se prigodom Sleta očekuju u Osijeku, prehrana Sokolova glatko tekla, zaključena je sa Gostioničarskim Savezom u Osijeku jedinstvena opskrba. Ista se sastoji:

1. Iz zjutarka: čaj sa jednom velikom žemljom;
  2. Iz ručaka: jedno izdašno jelo sa dvije velike žemlje (I. dan: gulaš sa krumpirom; II. dan: varivo sa mesom; III. dan: grah sa kobasicom);
  3. Iz večere: hladni narez ili kobasice i dvije velike žemlje.
- Zajutrak dijelit će se u nastambi ili u gostioni; ručak u gostioni, a večera prema prilikama ili u nastambi ili na vježbalištu, odnosno u Pukovskom vrtu, gdje će se obdržavati pučka svečanost. Načelnici bit će kod dolaska u Osijek točno informirani.

Tko reflektira na zajedničku opskrbu, ima da ponese: manjerku — porciju, pribor (kašiku, viljušku i nož) te čašu.

Jednodnevna opskrba stoji 10 dinara odnosno 40 kruna. Za pojedine dane se opskrba ne izdaje, te tko istu želi, ima da se prijavi i plati za sva tri dana (27., 28. i 29. juna).

Prijava ima da uslijedi do 15. juna. Poslije toga roka ne će se više primati nove prijave.

Preporuča se svima učesnicima sleta, a napose onima, koji će biti zaposleni na natjecanjima i javnim vježbama, da se prijave na zajedničku opskrbu, koja će uz umjerenu cijenu biti izdašna. Sama organizacija prehrane bit će takova, da će svaki učesnik u određeno vrijeme dobiti svoje jelo.

Opskrba ima se unaprijed platiti. Za pojedine obroke izdat će se doznake, koje će načelnici društava primiti na dan dolaska u Sletskoj kancelariji.

Konačno još primjećujemo, da smo za obična jela ugovorili sa Savezom gostioničara jedinstvene cijene, koje će biti na dane sleta oglašene u svima lokalima, tako da će i oni, koji se ne će prijaviti za zajedničku opskrbu, biti očuvani od izrabljivanja.

* * *

Prema rasporedu, koji će u detalju biti objavljen u „Uputama“, traje slet tri dana, te će prvi zajednički vlakovi krenuti iz Osijeka dne 29. juna na večer.

Centralni odbor za priredbu sleta nastojao je, da slet tako organizira, da ukloni sve što bi moglo dati povoda kakvom opravdanom prigovoru sa strane učesnika. Da ta organizacija ali valjano uspije, potrebno je takodjer, da društva pokažu toliko discipline, da odredbama centralnog odbora, odnosno njegovog izvršnog organa, Sletske kancelarije, na vrijeme udovolje.

Prema tome još jednom molimo, da se prijave izvrše najkasnije do 15. juna o. g. U tu svrhu prilaže se obrazac u 2 primjerka, od kojega neka se jedan što prije upotrijebi za prijavu, dok drugi ima služiti za eventualnu naknadnu prijavu. U uvodu samoga teksta prijavnog arka neka se prema tome nepotrebno briše. Društva, koja ne će sudjelovati na Sletu, neka povrate potpisanu praznu prijavnicu, što je ovoj kancelariji potrebno evidencije radi.

Novac za legitimacije i opskrbu neka se doznači Jugoslavenskoj Banci d. d. u Osijeku za račun Financijskog odbora II. Pokrajinskog Sleta u Osijeku.

Legitimacije sletske (značke) i doznake za opskrbu ne će se unaprijed slati društvima. Sletska kancelarija izdat će na iste potvrdu na ukupni broj komada, a sa tom potvrdom podići će načelnik društva, odnosno njegov zamjenik, legitimacije, doznake za opskrbu i ine za društvo određene karte (kazalište, tribine) ili doznake (privatni stanovi i t. d.) u Sletskoj kancelariji, gdje će sve biti spremljeno pod jednim kuvertom. Preporuča se, da se ponesu kopije prijave i napose potvrde o doznačenim iznosima, jer u koliko doznačeni novac još ne bi bio stigao Financijskom odboru, uvažit će se potvrda o doznaki novca kao da je novac već primljen.

Na privjesku prijave ima načelnik društva da zatraži potrebni broj mjesta u garderobama. Podaci ovi treba da su točni, a ni na koji način onako od oka i pretjerano, jer podizanje nepotrebnih garderoba znači razbacivanje novca, a troškovi sleta već su i onako ogromni.

Konačno još upozoravamo, da će za Sokole biti rezerviran stanoviti broj sjedala u kazalištu i na tribinama na sletištu. O predbilježbama na ta sjedala bit će pobliže javljeno u „Uputama za slet“, koje će početkom mjeseca juna izaći štumpom. Preporuča se, da se prijava za Slet pošalje preporučeno.

Z d r a v o !

Za Sokolsku Župu u Osijeku i Sletsku kancelariju:

I. K. Dončević v. r.,
starješina.

Dimitrije Petrović v. r.,

I. podstarješina i pročelnik Sletske kancelarije.

Hugo Gottschalk v. r.,
načelnik.

Dr. Zorislav Najman v. r.,
tajnik.

Bratska društva, koja budi iz kojeg razloga nisu primila ovu okružnicu i prijavnicu, a žele sudjelovati na sletu, neka se radi prijavnog arka obrate na Sletsku kancelariju u Osijeku (Poštanski pretinac broj 12).

Raspored II. Pokrajinskog Sleta u Osijeku

Nedelja, dne 26. juna 1921.

- Doček gostiju.
 U 4 sata popodne: U Pukovskom vrtu predstava pod vedrim neбом. Gundulić: Dubravka.
 U 8 sati na večer: U Narodnom kazalištu: Čajkovski: Evgenij Onegin.
 U 9 sati na večer: Sjednica sudaca u Gradskoj vijećnici.

Ponedjeljak, dne 27. juna 1921. — Oraženov Dan.

- U 6 sati u jutro: a) Natjecanje odjela članova u prostim vježbama;
 b) " " članica " " "
 c) Slobodna natjecanja pojedinaca;
 d) Posebna natjecanja pojedinaca.
 U 8 sati prije podne: Pokusi djece i naraštaja.
 U 11 sati " " : Počast Sokolstva uspomeni Oražena.
 Od 1/21 do 1/23 po podne ručak (u 3 turnusa).
 U 3 sata poslije podne: Pokusi članova i članica.
 U 4 " " " : U Pukovskom vrtu predstava pod vedrim neбом, Smetana: Prodana nevjesta.
 U 8 sati na večer: Pučka zabava u Pukovskom vrtu.
 U 8 " " " : Svečana predstava u Narodnom kazalištu, Ogrizović: Hasanaginica.
 U 9 " " " : Pozdravni komers u vrtu Grand Hotela uz sudjelovanje osječke filharmonije i domaćih pjevačkih društava.

Utorak, dne 28. juna 1921. Vidovdan.

- U 9 sati prije podne: Na sletištu pomen vidovdanskim junacima.
 Od 1/211 do 1/21: Svečana povorka gradom.
 U 1 sat: Banket u počast gostiju.
 Od 1/21 do 1/23 ručak (u 3 turnusa).
 U 1/24 poslije podne: I. Javna vježba.
 U 8 sati na večer: Pučka zabava u Pukovskom vrtu.
 U 8 " " " : U Narodnom kazalištu svečana predstava, Lisinski: Porin.
 U 9 " " " : U vrtu Grand Hotela: Koncert.

Srijeda, dne 29. juna 1921.

- U 7 sati u jutro: Pokusi članova i članica za II. javnu vježbu.
 U 11 sati prije podne: U Narodnom kazalištu: Sokolska akademija
 gostiju.
 Od $\frac{1}{2}$ 1 do $\frac{1}{2}$ 3 ručak (3 turnusa).
 U $\frac{1}{2}$ 4 poslije podne: II. Javna vježba.
 U 8 sati na večer: Pučka zabava u Pukovskom vrtu.
 U 8 " " " : Svečana predstava u Narodnom kazalištu,
 Bersa: Oganj.
 U 9 " " " : Koncert u vrtu Grand Hotela.
 Odlazak gostiju.

Četvrtak, dne 30. juna 1921.

- U 8 sati prije podne: Glavna skupština Jugoslovenskog Sokolskog
 Saveza (u Gradskom vrtu).
 U 1 sat poslije podne: Zajednički ručak delegata u restoraciji Grad-
 skog vrta.
 U $\frac{1}{2}$ 3 poslije podne: Nastavak glavne skupštine. Prema prijavama
 priredit će se izlet u Đakovo, Aljmas (ušće Drave i Dunava), Belišće
 (Gutmanove tvornice). Za vrijeme trajanja sleta bit će otvorene slijedeće
 izložbe:
- Industrijalna izložba;
  - Obrtnička izložba;
  - Gospodarska izložba;
  - Umjetnička izložba.

SOKOLSKA ŽUPA ZAGREBAČKA.**Pregled župskih društava.**

U posljednjem broju dali smo kratak prikaz Zagrebačke župe, a sad ćemo se u kratko osvrnuti na pojedina župska društva.

Bizeljsko. Najmlade društvo u župi, osnovano 1920. g. Boreći se sa svim poteškoćama, koje se vazda na početku svakog rada javljaju i oskudijevajući na mnogim potrebama za razvoj sistematskog rada, društvo je ipak završilo svoju prvu godinu života sa pozitivnom bilancom, koja daje garancija za uspješan razvoj društva. Na glavnoj skupštini od 16. januara o. g. izabran je ovaj odbor: Starješina: dr. O. Vilimek; zamjenik: Mart. Frece; načelnik: Herman Šuler; zamjenik: Ivan Janežić; odbornici: Gustav Pečnik, tajnik, Andrej Frece, blagajnik, Ivan Sevnik, zapisničar, Ivan Frece, Jože Haš, Hinko Haš; zamjenici: Andrej Kovačić i Franc Smerke.

Brežice. Stara sokolska kula, središte predratne borbe sa nemškutarima i ostalim neprijateljima Sokolstva. Imajući za sobom dug niz godina sistematskog rada, društvo se razvija iza rata u svakom pogledu povoljno, pa zaprema ugledno mjesto u župi. Minule godine nastupilo je društvo u više navrata i u svom mjestu i izvan njega kod raznih većih i manjih sokolskih priredaba.

Na glavnoj skupštini od 15. I. o. g. izabran je ovaj odbor: Starješina: dr. Josip Zdolšek; zamjenik: Poljanšek; načelnik: Žagar; odbornici: Likošek, Jerše, dr. Vidmar, Vidmar, Kolenc, Kremerstein; zamjenici: Štarkl, Cikošek, Pečnik.

Dugoselo je mlađe društvo, osnovano 1919., pa se radi pomanjkanja prave vežbaonice bori sa velikim poteškoćama. Radi toga se kreće rad društva u skromnim granicama.

Na glavnoj skupštini od 19. XII. 1920. izabran je ovaj odbor: Starješina: Franjo Seits; zamjenik: dr. Bož. Domac; tajnik: Stanko Šepec; odbornici: Vatroslav Mikšić, Vladimir Redenšek, dr. Ljubomir Vladen, Rudolf Adamić, Božidar Tomašić, Nikola Kolar, Eugen Kniewald; zamjenici: Ivan Horvat, Mirko Belek, Marijan Smetiško.

Ivanić grad. Društvo je osnovano prije rata pa ima za sobom lijepe tradicije snažnoga sokolskoga rada. Minule godine razvijalo se je u svakom pogledu povoljno. Priredilo je uspješnu javnu vježbu u svom mjestu i sudjelovalo kod izvanjskih nastupa. U novije vrijeme povelu je borbu protiv klerikalnih nasrtaja, koji nastoje odvratiti omladinu od Sokolstva u Ivanić gradu, opaža se ipak pokret za osnutkom „Orlovske“ organizacije, ali će se ti pokušaji razbiti na čvrstim sokolskim redovima.

Na glavnoj skupštini od 23. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: dr. Bohumil Kohout; zamjenik: Vladimir Rubetić; odbornici: Josip Kelšin, Stjepan Horvat, Milan Klun, Cvjetko Kukec, Josip Sattler, Vlad. Gold, Đuro Amer, Jurislav Jančiev; zamjenici: Trunislav Barišić, Josip Pavuna.

Klanjec je također predratno društvo, koje se poslije rata počelo lijepo razvijati na svim linijama. Prošle godine priređena je javna vježba, a osim toga društvo je nastupilo i na sletu u Mariboru.

Na glavnoj skupštini od 23. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: dr. Stjepan Iveković; zamjenik: Janko Broz; odbornici: Vjek. Homotarić, Branko Horvatin, Aleksander Milčić, Rudolf Poolek, Drago Horvat, Molkior Petricak, Slavica Grum, Zlata Broz; zamjenici: Rudolf Picijaš, Stj. Milčić.

Krško, centar slovenskoga Posavlja. Staro, dobro organizovano društvo sa odsjekom u Raki (osnovan 1920.) Imajući sve uvjete za uspješan rad društvo je minule godine izvršilo časnou svoj program. Osim više nastupa u svom mjestu, društvo je u bližoj i daljoj okolici nastupilo više puta sa punim brojem svoga članstva. Radeći na širenju sokolske misli u najširim slojevima osnovalo je u Raki svoj odsjek, u koji su ušli gotovo sami ratari, koji su se živo zagrijali za Sokolstvo.

Na glavnoj skupštini od 26. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: dr. Rado Jan; zamjenik: Frane Vodopivec; načelnik: Frane Radanović; načelnica: Ivanka Sovre; odbornici: Fero Rumpret, Frane Vanić, Milja Debreve, Ivo Rumpret, Tove Gaspari, Franc Rendla, Joško Pfeifer, Karl Podjed, Gajmir Aharnik.

Pakrač. Društvo je nastalo fuzijom bivšeg hrvatskog i srpskog Sokola. Činjenica, da je fuzija provedena još prije Vidovdanskog Sabora 1919. dokazuje iskrenost pravog južnoslovenskog osećanja, koje dolazi do izražaja

u svakom momentu društvenog rada. Ujedinjeno društvo spada među najbolja u župi po svom dobro organizovanom radu i disciplinarnom vršenju sokolskih dužnosti. Minule godine imalo je društvo više vlastitih nastupa, a sudjelovalo je i kod vanjskih u lijepom broju, naročito na sletu u Mariboru. God. 1919. doprinijelo je društvu mnogo osnutku Sokolskog društva u Lipiku, kome stalno pomaže u radu. Društvo će svojom požrtvovnošću i žrtvama svojih članova doskora podići vlastiti Sokolski dom u kome će moći potpuno da razvije svu svoju snagu.

Na gl. skupštini od 16. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: dr. Aleksandar Ugrenović; zamjenik: Stevo Zukanović; načelnik: Antun Kozak; tajnik: Pero Horvat; blagajnik: Kosta Pištelić; odbornici: Nikola Šumonja, Matija Stefanić, Pero Cvijanović, Franjo Hošek, Gavro Rašov, Josip Pragar, Petar Janković, Slavko Kirin, Zdenko Stanzejski, Stevo Sudar; zamjenici: Miloš Diklić, Matija Grabrić i Đuro Radičević.

Petrinja. I ovo je društvo formirano fuzijom bivšeg hrvatskog i srpskog Sokola, koja je provedena 20. VIII. 1920. Kratko vrijeme zajedničkog rada pokazalo je lijepe rezultate u svim pravcima rada. Velika važnost ovoga društva leži u tome, što u svojoj sredini ima učenike učiteljske škole u Petrinji, koji će rasijani poslije na sve strane moći sa najvećim uspjehom propagirati sokolske ideje:

Društvo je priredilo više uspješnih javnih nastupa u svom mjestu, a sudjelovalo je i kod vanjskih.

Na glavnoj skupštini od 27. II. izabran je ovaj upravni odbor: Starješina: Dr. Rudolf Herceg; podstarješina: Josip Šulek; načelnik: Josip Greguričević; predsjed. kulturno-prosvjetnog odjela: dr. Karlo Legin. Odbornici: Nikola Babić, Mijo Belčić, Milivoj Grgić, Karel Holub, Vilim Janeković, Ante Jarić, dr. Martin Juranović, Karlo Jugović, Antun Kelt, dr. Simo Krunic, Fran Stilić, Jovo Vukotić; zamjenici: Rade Borčić, Mijo Sever, Josip Letiner, Valent Sflingl, Bonifacije Strnak; revizori: Mile Babić, L. Šajinović, Nikola Turković.

Rajhenburg. Društvo spada u posavsko okružje župe; proslavilo je prošle godine 10 godišnjicu svoga opstanka, pa je tom prigodom priređen u Rajhenburgu slet posavskog okružja, koji je vanredno lijepo uspio. Društvo ima da izdrži tešku borbu sa „Orlovima“ u svom mjestu, koje podupire bogato mjesno svećenstvo, ali pored svega toga za te orlove jedva da se zna, dok se Sokoli odlično drže. Pomanjkanje sokolane velikom je zaprijetkom, da se ovo društvo, koje doduše brojem svojim spada među najslabija društva u župi, ali je sokolskom sviješću i oduševljenjem u radu među prvima, ne ojača i ne razvije na široj osnovi.

Na glavnoj skupštini od 31. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: Fran Jamšek; zamjenik: dr. Mirko Škof; načelnik: Sušnik Mirko; odbornici: Martin Završnik, Mihael Vutković, Blaž Jeriček, Frane Agrež, Josip Žener, Oto Zemljak, Šandor Lenard; zamjenici: Srećko Rainer, Mih. Vutković st., Gustav Šerbec.

Sa m o b o r, spada među najstarija društva u župi, pa ga u povjesti našega Sokolstva ide časno mjesto. Društvu je uspjelo, da u svojoj sredini okupi

lijep broj građanstva, koje ima i volje i razumijevanja za sokolski rad. Minule godine priredilo je društvo više vlastitih priredaba, a sudjelovalo je na više strana kod vanjskih (naročito u Mariboru), vodeći vazda sa sobom svoju tradicionalnu fanfaru. Konstatuje se vanredno povoljan razvitak društva.

Na glavnoj skupštini od 10. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: Ante Razum, zamjenik: Fran Hrčić; odbor: Fran Benečić, Milutin Jurčić, dr. Iso Pesić, Hinko Saver, Milan Turovec, Ljuba Paar, Julka Sevak, Zlata Bogović; zamjenici: Ivan Jurković, Antun Marvar, Micika Košak.

S e v n i c a, je posljednje društvo naše župe na pruži Zagreb—Zidani most (Posavlje). Imajući u svojoj sredini dobre sokolske radnike iz predratnih vremena, društvo je svoj rad dobro organizovalo, samo mu ometa rad pomanjkanje dobre vježbaonice. Radeći intenzivno u svom lokalnom radu, društvo nije smetnulo s uma širenje sokolske misli među seljaštvom, pa je prošle godine osnovalo odsjek u Boštanju, koji lijepo napreduje. Društvo je inače u svakom pogledu vršilo svoje dužnosti pa je kod svake zgrade naročito u svoj okolini dostojno nastupilo.

Na glavnoj skupštini od 6. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: Fran Drnovšek; zamjenik: Fran Rožman; tajnik: Jos. Kladnik; načelnik: Ed. Livio; blagajnik: K. Kreuts; oruđar: Rud. Kreuts; odbornici: Janez Ušlakar; A. Dokler, Ignatz Dagorc; zamjenici: Pet. Šeting i Fr. Sagadin.

S i s a k, središte bivše župe Ljudevita Posavskoga zaprema ne samo u našoj župi, već i u čitavom našem Sokolstvu odlično mjesto. Citava organizacija društva počiva na valjano izgrađenom, čvrstom i zdravom temelju, pa je svaki vanjski momenat društvenoga rada odraz čvrste i sokolskim duhom prožete organizacije. Članstvo je potpuno sokolski odgojeno i disciplinovano, a rad bogat u svakom pravcu. Lokalni nastupi minule godine bili su brojni, a jednako tako i vanjski naročito u Mariboru, gdje je društvo nastupilo korporativno sa svojom vrsnom fanfarom. U vršenju sokolskih dužnosti Sisak spada među prva društva.

Na glavnoj skupštini od 2. II. izabran je ovaj odbor: Starješina: Rudolf Ježić; zamjenik: Sakaž; odbornici: Stanko Aschenbrenner, dr. Ivan Blažeković, Pavao Bistrić, Janko Dujak, Venc Duzhaba, Jašo Fancev, Pero Freiberg, Ivan Janužić, Vladimir Köröskény, Josip Kresal, Juraj Maraković, Ante Pintarić, Dragutin Pözl, Tuna Perković, Čedo Pajić, Ante Sakaš, Rudolf Židan, Micika Mesarić; zamjenici: Ante Grladinović, Nikola Kerep, Vilma Šebira, Micika Škarja.

V e l i k a G o r i c a spada takodjer medju predratna društva. I ako je rat prorijedio društvene redove ipak se društvo lijepo razvija predvodjeno agilnom mjesnom inteligencijom. Prošle godine priredilo je društvo javnu vježbu, a istupilo je kod više nastupa u bližoj i daljnjoj okolini. U novije vrijeme polučilo je društvo lijepo rezultate u kulturno prosvjetnom radu.

Društveni odbor sačinjavaju: Starješina: Dr. Anton Fanton; podstarješina i tajnik: Adolf Mlinarić; blagajnik: Ivan Turkalj; načelnik: Drag. Štrukl; odbornici: Hasan Šolc, Kornel Franković, Ivan Hohnec, Josip Fink i Josip Kavur.

Zagreb I. Društvo je osnovano 9. I. o. g. dozvolom J. S. Saveza, te pokazuje u svom dosadanjem radu najljepše izgleda. Broj članova dneвно raste, a sokolana daje od vježbe do vježbe sve ljepšu sliku oduševljenja i svjesnog sokolskog rada.

Na skupštini od 9. I. izabran je ovaj odbor: Starješina: dr. Lazar Car; zamjenici: dr. Laza Popović, Milutin Urbani; načelnik: Franjo Švarcvald; predsjednik kulturno-prosvjetnog odjela: Fran Tučan; odbornici: Joco Vučković, Adela Milčinović, Fran Sušnić, Kosta Jugović, Dušan Bogunović, Franjo Breclnik, dr. Srđan Budisavljević, Đuro Gavrilović, Tošo Janjanin, Danica Kepert, dr. Branko Mrvoš, Dragan Novak, Nada Prica, Veljko Rajić, Dragutin Šulce, Josip Varović, Svetislav Tasovac, Dušan Žestić; zamjenici: Bran. Čipčić, Josip Joanović, Darinka Majstorović, Vilko Kučan, Vilma Pfaf.

Time bi bio u najkraćim crtama tangiran rad istaknutih društava, jer prostor ne dopušta iole opširnija razmatranja. Pošto društva iz Jastrebarskog, Gline, Petrinje, Vel. Gorice, Lipika, Kutine, Sv. Ivana Zelina i Zagreba (Vilsonov trg) nisu poslala svojih zapisnika o gl. skupštini i izvještaje, to su iz ovog referata izostala, pa će o njima biti govora u slijedećem broju.

Dr. B. M.

БЕЛЕШКЕ

КОМЕМОРАЦИЈА ЗА ДР. ОРАЗЕНА У ЗАГРЕБУ*.

Prosvetno odelenje zagreb. sokol. župe priredilo je dne 4. maja o. g. u prostorijama sokol. društva zagrebačkog I. komemoraciju u spomen dr. Ivana Oražena. Svečanost je otvorio starešina župe br. Dr. Novak, istaknuvši u kratkom i jezgrovitom govoru središnju sokolsku vrednost prvoga starešine Jugoslov. Sok. Saveza. Glavni govornik je bio br. Heymer, drug dr. Oražen sa velike škole. U divnom razlaganju njegovom, prepletenom uspomenama i slikama iz mladosti i prošlosti, izašao je dr. Oražen kao plastičan, živ, istinit pojedinac i čovek, simpatičan i realan do kraja. Improvizacija svečanosti bilo je čitanje br. Vučkovića nekoliko osobito karakterističnih glava iz knjige dr. Oražena „Medu ranjenom braćom Srbima“. U ime Saveza dao je br. dr. L. Car nekoliko toplih iskrenih reči, već kako to ovaj stari idealista najlepše ume i zna. Te je time svečanost zaključena. Poseta je bila mnogobrojna i dobra, i što je osobito upadalo u oči, i pružalo radosti, bila je omladina obojega spola. Najposle tako i treba da bude. Stari koji odlaze i mladi koji dolaze tek zajedno sačinjavaju ono pravo, celo i živo, što Sokolstvu treba. U ime vlade prisustvovao je g. dr. I. Lochert, šef saniteta za Hrvatsku, Slavoniju i Međumurje. A u ime zagrebačke armije bio je sam g. general Hadžić, komandant armije, u pratnji načelnika štaba, starog i ugodnog poznanika našeg g. pukovnika Nedića.

* Pomutnjom izostalo iz „Oražena broja“.

Читуља. † Сестра **Нада Пауновић**, ученица гимназије и чланица соколског друштва у Суботици, рођена у Неготину (Србија), умрла је 5. априла о. г. након дуге и тешке болести, у 17. години млађаног живота свог.

Смрћу сестре **Наде** губи соколско друштво у Суботици једну врсту снагу, јер је иста била од вајмарљивијих чланица, која је у соколском раду такав успех показивала, да јој је предњачки збор био поверио вођење женског дечијег одељска. Погребу њезином учествовало је целокупно чланство друштва, које је сестру **Наду**, уз тужне звуке војне музике, испратило до вечне јој куће.

Лака јој била црна земљица!

† **Велинка Кисићева** умрла је након дуге и тешке болести у 18. години, а дана 18. марта у Мостару сахрањена. Била је савесна, марљива и агилна извршујућа чланица соколског друштва у Мостару, а као чиновница поште била је миљеницом својих старешина, другова и другарица. На спроводу је учествовало соколско друштво корпоративно са свима својим одељењима, за тим од службе слободни чиновници и намештеници поште и брзојава и велик број грађанства. Сестре соколице положише на гроб велик венцац од природног цвећа. Чиновници и намештеници поште и брзојава поред венца приложише соколском друштву дар од К 800, да и на тај начин засведоче своју љубав и поштовање према покојници. Над отвореним гробом изрекао је опроштајну реч старешина друштва брат др. **П. Мандић**. Лака јој земља.

Дар место венца. У Мостару је умрла и дана 30. марта о. г. сахрањена Љубица **Л. Давидовић - Докић**. Том су приликом брат **П. Мандић**, адвокат у Мостару, и супруга му **Софија** приложили место венца на одар своје свастике односно сестре 300 круна соколском друштву у Мостару, а 100 круна фонду нашег листа. Нека је покојници лака земља, а приложницима искрена хвала.

Jugoslovenski Sokolski Savez. Starešinstvo Jugoslovenskega Sokolskega Saveza је на svoji seji dne 2. maja t. l. odobrilo po Sokolski župi v Celju predlagani izključitvi iz vseh sokolskih društev Anice Boštele iz Slovenj-gradca in Alojzija Završnika iz Radeč pri Zidanem mostu.

KNJIŽEVNI OGLAS

POZIV SVIM SOKOLSKIM DRUŠTVIMA.

Kako prikupljam svu jugoslovensku sokolsku literaturu u svrhu da sastavim jugoslovensku bibliografiju za tjelesni odgoj, umoljavam sva jugoslovenska sokolska društva, da mi pošalju po jedan primjerak svojih pravila i inih edicija, koja su izašla štampom.

Zdravo!

Dr. Franjo Bučar,
Zagreb, Josipovac br. 19/l.

Атеље музичких инструмената

СВ. ПАШЋАН

ЗАГРЕБ, Октогон

добављач загреб. конзерваторија.

Препоручујем соколским друштвима и браћи соколима моје богато складиште музичких инструмената и жица за све инструменте. Једини уметнички завод у држави С. Х. С. за поправке свију врсти инструмената. Цене умерене. Наручбе из провинције обављам брзо и точно уз позу.

Трговина жељезном робом

Л.Ј. БОШКОВИЋА наследници

MERVAR i HODNIKOVIĆ

Телефон 11-26. ЗАГРЕБ Вакачева 2.

препоруча своју велику залиху кухинског посудја, свију врсти орудја за bravare, kovače, stolare као и све у жељезнарску струку за-сјечајуће предмете.

К. МАЛУШЕВИЋ

Београд, Кнез Михајла ул. 8.

Стовариште чешких и белгијских стаклених плоча, трговина стаклене и порцуланске робе, мајолике, емајла и сервиса. Велики избор уоквирених слика, огледала и свих свјетлијака. — Радионица оквира за слике и устаклење прозора.

1. hrv. tvornica za elektro-industriju

IVAN PASPA

ЗАГРЕБ. Творница и пословница
Prodavaona Bogovičeva ulica broj 9.
Телефон број 8-99.

Препорука свој ново уређени одио за поправке електричних стројева највеће складиште електро-мотора и Динамо-стројева, вентилатора, гладчала и кукала. Преузима уређивање електричних централа. Велики избор расветних тјелеса [lusterа] stolних светил, razних žarulја, светилјака на карбид као и Твор. жеп. батерија „CROATIA“.

НОВО-ОТВОРЕНА

ТРГОВИНА МАНУФАКТУРНЕ,
КРАТКЕ И ПЛЕТЕНЕ РОБЕ

на велико

М. БАЧИЋ и ДРУГОВИ

— ЗАГРЕБ —

Јуришићева ул. 1. а. Елза Флуид дом.

Препоручује своје богато стовариште свих врста мануфактурне, кратке и плетене робе.

Телефон интер. 12-16.

МИЛОРАД БУРЕНДИЋ и КОМЛ.

Брзојавна адреса:
БУРЕНДИЋ—СПЉЕТ.

— СПЉЕТ —

Телефон интерурбан
број 210.

Регистрирана фирма.

— Агентурни, комисионални и отпремнички посао. —

ИМПОРТ!

ЕКСПОРТ!

- Продаје на велико: кафу, шећер, пирнач, сапун, коломаст, соду, галицу, сумпор, као и другу сваковрсту ово и иноземну робу.
- Заступства прворазредних творница: Творнице кемијских производа, крема за обућу, коломјсти и т. д., творнице сапуна за рубље и тоалетног, творнице кољча кекс бисквита и других.
- Обавља све агентурне и комисионарске послове уз најповољније увјете.
- Купује све, врсти животних намирница, плодина и земаљских производа.

Kožnate sprave za gimnastiku

svih mogućih vrsta mogu se odmah
dobiti kod prve strukovne bratske firme

Fr. Adam Kunratice kod Praga.

Strunjače za 50% jeftinije! Tražite cenovnik!

ŠTIMAC i DRNDARSKI

Giro-Conta   D. D. ZA PROMET ROBOM   Telegrami:
Srpska Banka Zagreb.   **ZAGREB**   Štimacco Zagreb.
Ček SHS Pošte 33.453.   JELAČIČEV TRG BROJ 28.   Telefon 20-61.

Stalno i veliko skladište

MANUFAKTRNE ROBE

svake vrsti, te

PAMUKA ZA TKANJE

i prvorazrednih

::: ČEŠKIH CIPELA :::

za gospodje, gospodu i djecu.

PRODAJA NA VELIKO I MALO.

Cipele za gombanje uvijek na skladištu.

SOLIDNA PODVORBA!

JEFTINE CIJENE!

BRAĆA BAŤA

ZAGREB, MAROVSKA ULICA 30.

nudi

sokolske cipele

male neto K 110.—, veće neto K 120.—

ОСИГУРАВАЈУЋЕ ДРУШТВО „РОСИЈА”

Одељење за Краљевство Срба, Хрвата и Словенаца у Београду извештава п. публику, да је отпочела рад на примању нових осигурања свих врста на целој територији Краљевства.

Друштво „Росија“ Врши под најповољнијим условима:

1. Осигурања живота за случај смрти и доживљења, осигурања мираза женској и капитала мушкој деци, осигурање ренте — пензије — породици;

2. Осигурања противу пожара, грома и експлозије: зграда, покућанства, робе, индустријских и фабричких предузећа;

3. Осигурања од несрећних случајева појединце и колективно осигурање фабричких радника;

4. Осигурања стакла од лома и

5. Осигурања каса и трезора са новцима, адиђарима и хартијама од вредности противу опасне крађе са провалом.

Полице друштва „Росија“ по осигурању живота служе официрима као кауција при женитби, а полице по осигурању зграда противу пожара прима Управа фондова као супергаранцију при давању зајмова.

Друштво „Росија“ тражи агенте и заступнике на целој територији Краљевства Срба, Хрвата и Словенаца. Писмене понуде са референцијама и описом досадањег рада треба слати директно Друштву у Београд.